HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ובית נמי אע"פ שאין גבוה עשרה כיון דקביע אוהלא הוא דלא גרע מקינופות ל"א אמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל [א]מותר לישן בכילת חתנים בסוכה לפי שאין לה גג אע"פ שגבוהה עשרה מיתיבי הישן בכילה בסוכה לא יצא ידי חובתו הכא במאי עסקינן בשיש לה גג ת"ש [ב]נקליטין שנים וקינופות ארבעה פירס על גבי קינופות פסולה על גבי נקליטין כשרה ובלבד שלא יהו נקליטין גבוהין מן המטה עשרה טפחים הא גבוהין מן המטה עשרה פסולה אע"פ שאין לה גג שאני נקליטין דקביעי אי קביעי ליהוי כקינופות לגבי קינופות לא קביעי לגבי כילה קביעי דרש רבה בר רב הונא מותר לישן בכילה אע"פ שיש לה גג אע"פ שגבוהה עשרה כמאן כר' יהודה דאמר (א)לא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע דתנן (ב)א"ר יהודה נוהגין היינו לישן תחת המטה בפני הזקנים ולימא הלכה כרבי יהודה אי אמר הלכה כרבי יהודה הוה אמינא הני מילי מטה דלגבה עשויה אבל כילה דלתוכה עשויה אימא לא קמ"ל טעמא דרבי יהודה דלא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע לא שנא מטה ולא שנא כילה:

מתני' (ג)[ג]הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבה פסולה [ד]ואם היה סיכוך הרבה מהן [ה]או שקצצן כשרה זה הכלל כל (א) שהוא מקבל טומאה ואין גידולו מן הארץ אין מסככין בו וכל דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ מסככין בו:

גמ' יתיב רב יוסף קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר או שקצצן כשרה ואמר רב [ז]צריך לנענע אמר ליה רב הונא הא שמואל אמרה (ד)אהדרינהו רב יוסף לאפיה ואמר ליה אטו מי קאמינא לך דלא אמרה שמואל אמרה רב ואמרה שמואל אמר ליה רב הונא הכי קאמינא לך דשמואל אמרה ולא רב דרב אכשורי מכשר כי הא דרב עמרם חסידא (ה)רמא תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה תלאן ולא פסק ראשי חוטין שלהן אתא לקמיה דרב חייא בר אשי אמר ליה הכי אמר רב מפסקן והן כשרין אלמא פסיקתן זו היא עשייתן הכא נמי קציצתן זו היא עשייתן וסבר שמואל לא אמרינן פסיקתן זו היא עשייתן והא תני שמואל משום ר' חייא הטיל לשני קרנות בבת אחת ואחר כך פסק ראשי חוטין שלהן כשרין מאי לאו שקושר ואח"כ פוסק [ח]לא שפוסק ואח"כ קושר פוסק ואחר כך קושר מאי למימרא מהו דתימא

בעינן

ה"ג **ובית נמי אע"ג דלא גבוה עשרה כיון דקביע הוי אוהלא דלא גרע מקינופות.** והך מלתא שמעתא באפי נפשה הוא דלא תימא בית ככילה דאי לא גבוה לישתרי להוציא ראשו חוץ לחלון: **כילת חתנים.** אינה כשאר כילה ואין עושין לה גג והיא סביבות המטה וגגה משופע כשל נקליטין: **ליהוי כקינופות.** וליפסלא אף בפחות מי': **לגבי קינופות לא קביעי.** לחשוב כמותה ליפסול אף בפחות מי': **לגבי כילה קביעי.** הלכך אינהו פסלי בי' אפילו לית להו גג וכילה לא פסלה אפילו בי' כי לית לה גג: **כר' יהודה.** לקמן מפרש בפרק הישן: **נוהגים היינו ישנים תחת המטה.** דמטה לגבי סוכה אהל עראי הוא שמסלקין אותה ממקום למקום: **דלגבה עשויה.** לשכב על גבה ולא תחתיה להיות לו אהל הלכך לאו שם אהל עליה וטעמא לאו משום עראי הוא אלא לאו שמה אהל: **אבל כילה דלתוכה עשויה.** ולאהל הלכך שם אהל עליה ואע"ג דעראי הוא לא מיפקע שמיה קמ"ל רבה דטעמא דרבי יהודה התם כו': **מתני' הדלה.** טרלי"ד בלע"ז: **קיסוס.** איר"א בלע"ז והוא גדלה כגפן: **פסולה.** שאין מסככין במחובר דאמר מר (דף יב.) באספך מגרנך ומיקבך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר: **הרבה מהן.** ומבטלן ברוב: **או שקצצן.** אף לאחר שסככה בהן ולא אמרינן תחילת עשייתה בפסול ופסולה: **זה הכלל כו'.** בגמרא [ע"ב] יליף לה: **ואין גידולו מן הארץ.** כגון עורות בהמה ואפילו לא מקבלי טומאה כגון שמחוסרין מלאכה: **גמ' ויתיב.** רב יוסף וקאמר הכי הא דתנן או שקצצן כשרה אמר רב עלה נהי דאין צריך לחזור ולסותרה כולה אבל צריך הוא לנענע קצת אותם שהוסככו במחובר לאחר קצירתן דתהוי להו הך כעשייה דאי לא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי [שם] דהכי משמע סוכות תעשה כשאתה עושה אותה תהא ראויה לסוכה ולא מן העשוי בפסול שאינו ראוי לסוכה ואתה מתקנו בתיקון מועט כי האי דמכשר לה בקצירה ולא הדר סתר לה ומיהו נענוע קרוב לסתירה הוא שמגביה כל אחד לבדו ומניחו וחוזר ומגביה את חבירו ומניחו: **אהדרינהו רב יוסף לאפיה.** בכעס: **אכשורי מכשר.** בלא נענוע דקסבר קצירתה זו היא גמר עשייתה. והיכי דמי תעשה ולא מן העשוי כגון החוטט בגדיש לעשות לו סוכה [טו.] שהסיכוך היה מאליו ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה אלא פוחת אחת מדפנותיו ונכנס לעומקו ונוטל העומרים ומשליך והסוכה נעשית מאליה דופנותיה וסככה אבל זה שקצצן זהו מעשה שלה שנגמר בהכשר: **רמא תכלתא.** הטיל ציצית: **לפרזומא דאינשי ביתיה.** לטלית אשתו דקסבר לילה זמן ציצית הוא וראיתם אותו (במדבר טו) פרט לכסות סומא °אבל כסות לילה חייב והויא מצות עשה שלא הזמן גרמא ונשים חייבות: **תלאן.** לציציות בכנפות הטלית חוט אחד כפול ד' ותוחבו בכנף ועודנו חוט א' כופלו והרי הן שמנה כפלים ופוסק ראשין שלהן ונעשין שמנה חוטין ורב עמרם שכח ולא פסקן עד שעשה כל הגדילים וקשריהם ונמצאת עשוין בפסול דאין בה אלא חוט אחד ואתא לקמיה כו': **הטיל לב' קרנות בבת אחת.** שעשה ארבע כפלים ארוכין כשיעור שתי ציציות ותוחב ראשו אחד בכנף זה וראשו אחר בכנף זה וכפף הראשין עד שהגיעו זה לזה לאמצע ארכה: **מאי לאו קושר.** עשה הגדיל בזו ובזו ואחר כך פסק אמצעה ונעשו שתים ואע"פ שנעשו בפסול דכולה קודם שנפסקה חוט אחד הוא:

בעינן

אי קביעי להוי כקינופות. אע"פ שזה יש לה גג וזה אין לה גג מ"מ לא חשיב גג כיון דאין גבוהין עשרה ובשניהם אית ביה חדא לריעותא דנקליטין אין לה גג וגבוה עשרה וקינופות יש לה גג (ו)ואין גבוהים י': **מותר** לישן בכילת חתנים בסוכה אע"פ שיש לה גג ואע"פ שגבוהה עשרה. אין הלכה כן דאמרינן בסוף פירקין (דף יט:) אביי אשכחיה לרב יוסף דגני בכילת חתנים בסוכה אמר כמאן כר"א משמע דלא שרי אלא בלא גג ואמר בפרק הישן (לקמן דף כו.) רב שרא ליה לרב אחא ברדלא למיגני בכילת חתנים בסוכה משום דבקי כלומר דמצטער פטור מן הסוכה משמע דהא לאו הכי אסור בשיש לה גג או כאידך לישנא דשמואל בגבוה עשרה ואע"פ שאין לה גג:

דרב עמרם חסידא רמא תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה. וכן רב יהודה פרק התכלת (מנחות דף מג.) דקסברי לילה זמן ציצית ולא מצות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים חייבות כרבנן דפרק התכלת (שם) דאמרי הכל חייבין בציצית נשים ועבדים ור"ש פוטר בנשים וכוותיה קי"ל מדדחיק גמרא בריש פרק שני דזבחים (דף יח:) לאוקומי תנאי התם כולהו כר' שמעון דממעט כסות לילה ומרבי כסות סומא ועובדא דר' יהודה בר אילעאי פ' במה מדליקין (שבת ד' כה: ושם) שהיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן דאמרינן ואינהו סבור גזרה משום כסות לילה ואיכא טעמא אחרינא פ' התכלת (מנחות מ:) ומדנקט האי טעמא שמע מינה דהוא עיקר ועוד בפרק במה מדליקין (שבת כז:) גבי האי דפריך דכי היכי דמרבי שאר בגדים לענין טומאה נרבי נמי לענין ציצית מאשר תכסה בה ומשני דההוא מיבעי לרבות כסות סומא ומייתי ברייתא דר"ש שמע מינה דכן הלכה וסתם ברייתא דפ"ק דקדושין (דף לד: ושם) גבי מצות עשה שהזמן גרמא דקחשיב ציצית ועוד דרבנן דר"ש מוקי פרק התכלת (מנחות דף מג:) וראיתם אותו לכדתניא וראיתם וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בה ואיזו זו קריאת שמע אלמא קסברי קריאת שמע דאורייתא וקיימא לן דקריאת שמע דרבנן בפ' מי שמתו (ברכות דף כא.) ומיהו מזה אין ראיה דהא רב יהודה דאמר ק"ש דרבנן ואשכחן דרמא תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה דפרק התכלת והוא דריש כאידך תנא דדריש וזכור מצוה אחרת ואיזו זו כלאים ועוד יש ראיה מפרק שני דברכות (דף יד:) דאמר רב יוסף כמה מעליא הא שמעתא דמערבא (אמרי) לא (ז)(אמר) מצות ציצית בלילה ומסיק דאתחולי הוו מתחלי וכיון דמתחלינן גמרינן משמע מהא דלילה לאו זמן ציצית:

פסיקתן זו היא עשייתן. גרע עשאה מן הקוצים ומן הגרדין דלעיל (דף ט.) דאף על פי שעושין אחרי כן הציצית לגמרי לא חשבינן ליה עשייתן משום דבעינן תלייה לשם מצוה:

פסולין

מסורת הש"ס

א) [לקמן כח:], ב) לקמן כ., ג) [לעיל ט:], ד) [ב"ק קב. ע"ז ז.], ה) [מנחות מג.], ו) ואין גבוהים י' מ"מ לא חשיב גג כיון דאין גבוהים י'. כ"ה בס"א:, ז) [צ"ל אמרי],

הגהות הב"ח

(א) במשנה כל דבר שהוא מקבל טומאה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לפרזומא כו' אבל כסות לילה חייב. עי' בשער המלך פ"ג מהלכות ציצית.

מוסף רש"י

לא אתי אהל ארעי ומבטל אהל קבע. להסיר שם הסוכה מכאן (לקמן כא.). הדלה עליה. הריס ופשט עליה כעין דלית שקורין טריל"א (לעיל ט.). ואת הקיסוס. עשב המתפשט מאליו ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א ומתפשט ועולה על החומות (שם). רמי תכלתא לפרזומי דאינשי ביתיה. היה מטיל ציצית לבגד שמתכסה בו אשתו (מנחות מג.).

רבינו חננאל

א) [דאין] בית נמי בדאית ביה י' טפחים למה לי למימר, אלא שמע מינה אפילו פחות [מ]י' טפחים כיון דקבוע אהלא הוא, דלא גרע מקינופות. לישנא אחרינא אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לישן בכילת חתנים בסוכה לפי שאין לה גג, ואע"פ שגבוה י' טפחים. מיתיבי הישן בכילת חתנים כו'. ואסיקנא נקליטין לגבי קינופות לא קביעי, נקליטין לגבי כילה קביעא. דרש רבה בר רב הונא מותר לישן בכילה בסוכה, ואע"פ שיש לה גג ואע"פ שגבוה י' טפחים. כמאן דאמר נוהגין היינו ישנים תחת המטה בסוכה כו'. קסבר לא אתו אהלי עראי ומבטלי אהלי קבע, לא שנא כילה ולא שנא מטה לא מבטלי סוכה. הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת כו'. יתיב רב יוסף וקאמר הא דתנן או שקצצן כשרה, אמר רב עלה וצריך לנענע אחר שקצצן, כלומר צריך

א) כ"ה דל"ל.

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע או"ח סי' תרכז סעי' ב]:

סח ב מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה כג סמג עשין מג טור ש"ע א"ח סי' תרכז סעיף ג:

סט ג מיי' שם הלכה יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרכט סעיף יג:

ע ד מיי' וסמג שם טור ש"ע א"ח סי' תרכו סעיף א:

עא ה מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ב:

עב ו מיי' שם הלכה א ב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרכט סעיף א ב:

עג ז מיי' שם הלכה יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרכו סעיף ב:

עד ח מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה יד סמג עשין כו:

לעזי רש"י

טרלי"ד (טריילי"ר). להגביה גפן על כלונסאות. איר"א (יידר"א). קיסוס (צמח מטפס).

רבינו חננאל (המשך)

מעשה לשם סוכה בסכך עצמה. אמר ליה רב הונא, שמואל אומר צריך לנענע אף על פי שחתכם, אבל רב מכשר אפילו בלא נענוע, אלא כיון שקצצו והוציאו מתורת מחוברין דיו. כי הא דרב עמרם חסידא תלה ציצית בטלית בני ביתו, זה פי' בפרזומא דאינשי ביתיה, ותלאם קודם שחתך ראשי החוטין ויפריד החוטין זה מזה, אתא לקמיה דרב חייא בר אשי אמר ליה הכי אמר רב מפסיק ראשי חוטין וכשירין. ש"מ מדקאמר רב גבי ציצית פסיקתן זו היא עשייתן, כך שמע מינה דגבי סוכה קציצתן מן הקרקע של גפן ושל דלעת ושל קיסם היא עשייתן. ואקשינן על שמואל מיהא דתני ר' חייא, הטיל ציצית לשתי קרנות, והחוטין מתוחין מזה הקרן לזה הקרן כמתחיות חוטין במסכת, ואחר כך פסיק באמצע ונתפזרו הקרנות כשירין, שנמצא בכל קרן ציצית כמצוותן. הנה בפסיקה בלבד [כשרין], דלא בעינן מעשה אחר, אלא אמרינן זה מעשה הוא חשוב. ודחינן להאיא דתני ר' חייא, כגון שקישר ועשה מעשה אחר שפסק בינים. והא אתא לאשמעינן, מהו דתימא